

שאלה:

בספר דברים נאמר: "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום" מה היא הקריאה הזו לשלום? ובאלו מלחמות קיימת חובה זו?

תשובה:

בניגוד לשימוש במושג שלום בלשון המודרנית (המשקף גם ערכים עכשוויים). הקריאה לשלום במקרא היא קריאה להימנעות מלחמה ומשפיכות דמים במובן של הסכם כניעה. כך ברור מהפסוקים שם "אם שלום תענך... והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך. ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה... והכית את כל זכורה לפי חרב..."

במדרש ההלכה, ספרי דברים, מובא: "כי תקרב אל עיר, במלחמת הרשות הכתוב מדבר". ורשי על הפסוק כותב: "במלחמת הרשות הכתוב מדבר כמו שמפרש בענין, כן תעשה לכל הערים הרחוקות וכו'". אך רוב הפוסקים חלוקים על עמדה זו וסבורים, כלשון הרמב"ם: "אין עושין מלחמה... עד שקוראין לו שלום, אחד מלחמת הרשות ואחד מלחמת מצוה." וכך גם דעת הרמב"ן ואחרים.

באשר לדברי הספרי קובע הרמב"ן: "לומר שהפרשה בסופה תחלק בין שתי המלחמות". כלומר דברי הספרי נאמרו לעניין ההבדל במה שנעשה למי שלא נענה לקריאת השלום כפי שמופיע בפסוקים שם.

אמנם לדעת רוב הפוסקים הקריאה לשלום נעשית בין במלחמת רשות ובין במלחמת מצוה. עם זאת יש מצב שבו אין קוראים לשלום. הספרי מלמד שהאמור לגבי עמון ומואב "לא תדרש שלמם וטבתם כל ימיר" בא להפקיע אותם מהאמור

"כי תקרב אל עיר... וקראת אליה לשלום". וכך פוסק הרמב"ם בהלכות מלכים "עמון ומואב אין שולחין להם לשלום".

בזמן הזה: עקרונית הדבר שייך היום להיות הקריאה עניין ערכי של חמלה וניסיון למנוע שפיכות דמים. אמנם לשון ספר החינוך "ונוהגת מצוה זו בזמן שישראל על אדמתן" ניתן לדייק שיש צורך לרוב ישראל בארץ כמו במצוות אחרות. אך הן מצד הסברא והן מצד לשונו במצווה תקס"ב שלא לדרוש שלומם (של עמון ומואב) שכתב "אֲבָל עֲקָשׁוֹ בְּזֶמַן הַזֶּה אֵין בָּנוּ כֹחַ לְהִלָּחֵם" יש לדחות תפיסה זו. ומדבריו משמע שבימינו שש לנו צבא וכוח להלחם שאילת שלום מחויבת.

מקורות:

דברים פרק כ' פסוקים י'-יח'.

ספרי שם ד"ה כי תקרב.

רש"י שם ד"ה כי תקרב

רמב"ם הלכות מלכים פ"ו הל' א.

רמב"ן על התורה דברים כ פס' י' ד"ה כי תקרב.

ספרי דברים כ פס' י' ד"ה לא תדרש

דברים פרק כג פסוקים ד-ז.

רמב"ם הלכות מלכים פ"ו הל' ו'

ספר החינוך מצוות תקכז' ו- תקסב'.

נכתב ע"י הרב משה אברמן, לשעבר ראש כולל תורה מציון בשיקגו (תשנ"ח- תשנ"ט)

לתגובות: moshaber@gmail.com

